

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXXXV. Infamis in novercam vulneratus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

fefellit. Nunc proditorem sciens defendisti. ¹ Nihil dico de
advocatione: testem perdidisti. Tantane lucri cupiditas?
sic proditores corrumpuntur. ² sic prorsus homo nocentissi-
mus cum advocato suo locutus est: Ego quidem prodidi:
sed magnam pecuniam accepi: & tibi sufficit. Quæritis, ju-
dices, quantum promiserit petenti? non potuit proditor
solvere. Ergo quantum in isto est, proditor vivit? nec
vivit tantum, sed etiam insidiatur, & ad hoc necessitate
solvendi urgetur: addidisti homini nocentissimo pecuniæ
necessitatem. Unde temporum mutata conditio est? ³ Pe-
cuniam non accipiebas: ita nunc ille, quod punitus est,
merces hujus vindicata est: pecuniam non acceperat.

CCCXXXV.

Infamis in novercam, vulneratus.

Infamis in novercam cum patre peregre profectus est: cum in latrones
incidissent, fugerunt. Pater reversus adulteros inclusos in cubiculo
deprehendit: occidit uxorem: adulterum vulneravit: is fugit, po-
stea vulneratus filius venit. Interrogavit eum pater, à quo vulnera-
tus esset: ille à latronibus dixit: curavit eum pater, & reddit causas
mortis voluntariæ filius. C. D.

DECLAMATIO.

ADversus mala & injurias fortunæ, & gravem plerif-
que vitam, unum natura remedium invenerat, mor-
tem. Nec quisquam potest tam crudelis legum lator fuisse,
qui hominem ⁴ innocentem vita puniret: cum & hoc ipsum
sit calamitatis genus, mori velle. Necessaria tamen vestra
cognitio est, ⁵ ut non, quia istud liberum esse innocentibus
non oportet, sed quia multi sunt, qui sic conscientiam
emit-

¹ Nihil dicam de advocatione.] Hoc
est, de pacto advocationis. & testem
perdidisti, nempe proditorem exulem, qui
de pacto testimonium dicat, quem de
advocatione mercenaria, & patrocinii
salario interrogem. Idem.

² Sic proditores corrumpuntur.] Immo
corrumpunt. Gronovius.

³ Pecuniam non cupiebas.] Hic locus
sic fortasse restitui potest, Pecuniam cu-

piebas, pecuniam non acceperas. Itanunc
ille quod punitus est, merces hujus vindicata
est. Herodius.

⁴ Innocentem vita puniret.] Dum ei
necis adversum se potestatem adimeret,
tum cum mors ipsa, jam vita beatorum est.
Idem.

⁵ Ut non, quia istud liberum.] Leges
utique non. Idem.

emittunt: & ideo ¹ adjectum est damnum sepulturæ, ne se putent poenas effugisse. Ideo ego hanc vitam olim invifam tam diu tuli, donec filius meus sanaretur, ne viderer aliqua conscientia mori velle. Mori volo: nihil me commiffisse manifestum est. Et jam satis rationem vidcor reddidisse: mori volo senex: habet suos vita terminos. Dum membra sufficiunt, dum in officio vires sunt, ² quotamquamque partem habeo viventis. Cum adhuc haberem uxorem, matrimonio inutilis eram: nec mirum, si quem concupivit juniorem: occidere adulterum non potui. Non miraretur me mori velle, si quis vidisset fugientem. Quam tarde feci? felicissimus fuiffem, si me latrones occidissent. Accedit illud, filium habeo: mori volo, dum salvus est, dum illum relinquere superstitem possum: pene illum nuper amisi. Quid futurum erat, si non potuiffem sanare? Bene, Dii, quod leve fuit vulnus. non accidet hoc mihi iterum. Ego scio, in quibus cogitationibus fuerim: si in majus periculum filius meus venisset, ³ non expectassem vos, ut perirem. Nondum de adversis loquor: hæc ipsa me ad mortem ducunt, ⁴ quæ ex voto contigerunt. Veniamus nunc ad querelas. Infelix sum: peregre proficisci volui: in latrones incidi: vivere me miror: accessit dolor, ⁵ à filio meo deductus sum. Non queror de ipso: omnis mihi ratio adversus fortunam est. Intervenerunt latrones:

non

¹ Adjectum est damnum sepulturæ.] Lex enim erat, Qui causas in Senatu voluntariæ mortis non approbaverit, insepultus abjiciatur. de qua infra. *Ærod.*

² Quotamquamque parte.] Lege, dum quotamquamque. Idem.

³ Non expectassem vos ut perirem.] Hoc est, non expectassem ut causas voluntariæ mortis vobis Senatoribus approbarem. Idem.

⁴ Quæ mihi ex voto contigerunt.] Contigit enim ut inveniret filium suum adulterum non esse, nec infamem in novercam. Id cum ex voto contigerit,

ideo tamen mortis ei causam & desiderium attulit, quod filium interrogando de adulterio, videtur hoc ipso, si non crimine, at suspicione criminis non leviter eum aspersisse. *Martianus l. 3. ff. de bonis eorum.* videri autem & patrem qui sibi manus intulisset, quod diceretur filium suum occidisse, magis dolore filii amissi mortem sibi irrogasse, & ideo bona ejus non esse publicanda *Divus Adrianus rescripsit. Idem.*

⁵ A filio meo deductus sum.] In cursu latronum à filio meo separatus & sejunctus sum. Idem.

non stetit mecum filius, cum pro me pugnarem: feci aliquid & ipse scelerate: solus reversus sum, tanquam scirem filium salvum esse. Insecuta est alia fortuna, uxorem adulteram inveni. Quid accidere gravius huic ætati potuit? velut exprobrare mihi visa est fortuna, quare uxorem post juvenem filium duxissem. Ex eo, quod deprehendi, illud quoque colligo, diu adulteram fuisse. Paulo ante profectus eram, statim in cubiculo adulter, tanquam sciret me non reversurum. Quantum hinc cœperim dolorem: deprehendi, quod ipsos adulteros puderet: tenebris absconderunt, tanquam nefas. Non est hoc ad mortem satis? adeo me laborasse iudicio, ut nescirem, quam ducerem? adeo me nescisse, quid in domo mea ageretur, ut non fuerim deprehensurus, nisi fugissem? Destituit me fides illa, quam speraveram fore solatium senectutis. demens ego, cum talem haberem uxorem, peregre profectus sum. Abducebam mecum etiam filium. Mori volo, quia uxorem meam occidi: qualemcunque, licuit: scio. Sed non semper ad animum pertinent iura. Occidere adulteros lex permittit. Ego mihi sic irascor, tanquam nefas fecerim: aut si quid in hac parte consolari vultis, mori volo, quod adulterum non occidi. Hoc tantum me dicere putatis, quod me non vindicavi, quod nescio quis fuerit: & forte perftet hic mecum, & quod has manus evaserit, gratuletur quod non occidi, vulneravi: ita ille & salvus est, & beneficio meo vivet. Pœnitet, quod non ab adultero cœpi: circa uxorem moratus sum, tanquam illa plus sceleris fecisset: interim fugit ille juvenis & velox. Mori volo, quod adulterum non inveni. unde venit? quis hominum fuit? non inveniri in civitate hominem vulneratum? quos ego non domi medicos adhibui? omnes illos interrogavi: num quis alius? nemo erat, nisi quem latrones vulneraverunt. Et nunc ille me deridet ubicunque, & fortasse jam sanus est. mori volo, satis iusta moriendi causa erat, si calamitas mea hæctenus stetisset. Accedit huc, quod fortuna nostra

stra

stra dedit malis suspicionem. Nihil est hoc loco, fili, quod me suspicari putes. Non habebam causam parcendi homi periturus. Ego te vero innocentem puto: ac si hoc non credis, curavi, sanavi: alioqui te & hodie occidissem. Constat tibi innocentia: sed nunquam potest constare sibi fama: vis scire quæ inimici nostri loquantur? ¹ Ira * actus me in latrones incidisse. solet fieri: summum est. Sequens scio: sed nemo de hoc loqueretur, si uxorem non deprehendissem. Mirantur, quod patrem in illo periculo reliquisti. ego te puto fecisse sapienter: & si crimen est istud, utrique commune est: nam & ego fugi: non eramus pares: quid attinebat periclitari? utrumque nostrum fecisse summo consilio puto. In latrones incidimus, & recessimus, fugimus: nemo persecutus est. Quid ergo est? Ego gaudeo, qui non potui aliud majus beneficium dare, quam ut salvus esses. Sunt qui te putent pro me pugnare debuisse. Querebar paulo ante de infirmitate corporis: mihi ne mentem quidem satis constare credo. ² Cum convenissem, uxorem adulteram occidissem, postea in domo viderem vulneratum, interrogavi, quis te vulnerasset. Sed dignus sum morte: infamavi te adulterio. In latrones incidimus. Ego te interrogavi, quis vulnerasset: non, fili, maligne: sed quomodo excidunt multa his, qui expaverunt. percussus illo metu ignoravi, quid facerem. Mali istud aliter accipiunt. Irascor manibus meis, quod adulterum tantum vulneraverim: nulla ad te pertineret infamia,

¹ *Ira actus.*] Sic vet. cod. cujus vestigiis malim ita legere, loquantur irati: me in latrones incidisse solet fieri: summum est sequens, scio, sed nemo, &c. Pithæus. *Ira actus me in latrones incidisse.*] *Ærodius* de sententia Briffoni: *Mirantur me in latrones.* Quæ ipsa veritas est: nec debuit Pithæus aliud quid querere. Quod deinde, graviter affectum est. *Ærodius*: *summum via periculum est. Sequens scio.* Fortasse: *solet fieri: non novum est, frequens est, scio, & nemo de hoc loqueretur.*

Quod de eo loquuntur, indicium est mirari. Gronovius.

² *Cum convenissem.*] *Ærodius*: *Cur cum venissem.* Malim: *Domum cum venissem.* Intelligitur particula causalis, non modo saepe, sed & eleganter sic omitti solita. *Mihi ne mentem quidem constare satis credo. nam domum cum venissem, & ibi ista mihi contigissent, interrogavi.* Hanc interrogationem fingit se accipere tanquam mentis parum sanæ argumentum. *Idem.*

mia, si occidiffem. Nunc congruere hæc inter se videntur falso quidem: videntur tamen: ego nescio quem vulneravit: tu vulneratus es. Non prodest nobis, quod noverca est. Hominum iniquitatem ne odio quidem defendimus. Ego te nunc si non curaffem, viderer filium occidisse. Hanc ego infamiam ferre non possum: tua aliqua ratio est: tibi longa vita superest: poteris approbare innocentiam, cum duxeris uxorem, cum fidem illi maritalem præstiteris, cum totius te vitæ gravitas resolvat. Ego enim si nolo mori, morior antequam adulterum inveniam. Vis adjiciam ad hoc causas moriendi? irascor tibi, nescio quem illum invenire non potes. Debet istud ignosci meæ senectuti: tu nec quæsiisti.

CCCXXXVI.

Ager communis, & novæ tabulæ.

Pactus cum fratre majore, ut agrum communem paternum ille susciperet, & omni æri alieno satisfaceret: tabularum novarum lege lata partem agri petit, ille C. D.

DECLAMATIO.

Ager, quem communem nobis esse dico, patris nostri fuit. Is duos liberos reliquit, æquum utrique jus, eadem utrique onera æris alieni mihi (ut nunc est) nihil. Cessisti, inquit, mihi. Si hoc sine ulla conventionem fecissem, si nulla opponi huic tuæ voci posset exceptio, dicerem. Circumscripsisti fratrem, nec difficile fuit, minorem. Quod si nulla vi coactus, nullis insidiis, quod nobis solum pater reliquerat, tibi uni concessi, debes referre animo gratiam, ut hoc fratri bene diceretur: sed quatenus exuis nomen

1 Cum totius te vitæ gravitas resolvat.] est Thaddæo, neque Arodio. Et certe Scribe: absolvat. Idem.

2 Quod nobis solum pater reliquerat.] Scribe: gratiam. Hoc Forte: quod nobis pater reliquerat, solidum fratri bene diceretur: sed quatenus exuis tibi uni concessi. Idem.

3 Ut fratri bene diceretur.] Idem non Idem.